

НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЗАГАЛЬНОДИДАКТИЧНІ ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

американській літературі розглядають викладача як трансформативного інтелектуаліста, який не тільки передає знання, але й інтерпретує їх. Він тим самим бере значну участь у формуванні і розвитку у своїх студентів критичної суспільної свідомості.

Чільне місце у підвищенні ефективності навчання займають аналіз та об'єктивна оцінка викладачем своєї діяльності як співучасника та організатора навчання.

1. Давидюк Н. *Особистійсно-орієнтоване навчання – умова реалізації суб'єктивності студента* // *Наук. вісник Чернівецького*

університету. – Вип. 255. – *Педагогіка та психологія.* – Чернівці. Рута. – 2005. – С. 36 – 40.

2. Макаренко А. С. *Книга для родителів* // *Собр. соч. в 4-х т.: Москва.* – Правда. – 1987. – Т. 4. – 573 с.

3. Сухомлинський В. О. *Серце віддаю дітям* // *Вибр. твори в 5-ти т.* – Т. 3. – К. – Радянська школа. – 1977. – 671 с.

4. Ушинський К. Д. *Человек как предмет воспитания педагогической антропологии* // *Избр. пед. соч. в 2-х т.* – Т. 1. М.: Педагогика. – 1974. – С. 229 – 556.

Іван Петрицин, кандидат педагогічних наук, доцент
Оксана Петрицина, магістрант

*Дрогобицького державного педагогічного університету
ім. І. Я. Франка*

НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЗАГАЛЬНОДИДАКТИЧНІ ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті викладені деякі підходи щодо організації навчального процесу та творчої діяльності студентів у вивченні іноземної мови в умовах застосування нових інформаційних технологій навчання (НІТН).

Актуальність теми та постановка проблеми. Інформатизація системи освіти України розглядається як необхідна умова і важливий етап інформатизації держави в цілому, як процес підготовки фахівця до повноцінної діяльності в умовах інформаційного суспільства. Вона пов'язана із забезпеченням сфери освіти теорією і практикою розробки і використання нових інформаційних технологій навчання.

Особливо це стосується системи вузівської освіти, де студент отримує професійну підготовку фахівця. Застосування саме інформаційних та телекомунікаційних технологій у процесі викладання іноземної мови може активізувати навчально-пізнавальний процес студента та значно підвищити якість його професійної підготовки.

Незважаючи на актуальність проблеми, нез'ясованими залишаються питання формування творчого підходу майбутніх вчителів до професійної діяльності засобами нових інформаційних технологій у навчальному процесі.

Мета статті – виявити та обґрунтувати основні шляхи професійної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови засобами

інформаційних технологій.

Завдання – запропонувати нетрадиційні форми організації і проведення занять з використанням нових інформаційних технологій, які спрямовані на підвищення якості підготовки студентів, на розвиток у них творчих здібностей і творчого підходу до майбутньої професії та експериментально довести ефективність їх використання у навчальному процесі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Освоєння іноземної мови містить великий розвиваючий потенціал щодо освіти, культури і тому сприяє формуванню особистості, визначає її спрямованість, що забезпечить успішну професійну підготовку фахівця, розвиток його творчих можливостей. При викладанні іноземної мови слід розв'язувати такі завдання: формування професійної компетентності і спрямованості студента; розвиток комунікативних здібностей, мовотворчої діяльності іноземною мовою; підвищення загальної культури особистості студента тощо [4].

Розв'язати поставлені завдання, які нерозривно пов'язані з підвищенням якості підготовки студента, можна, якщо підняти на вищий щабель

НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЗАГАЛЬНОДИДАКТИЧНІ ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

ефективність навчального процесу. Особливе місце тут повинно відводитись удосконаленню організаційних форм та методики навчання іноземної мови засобами інформаційних технологій під керівництвом викладача.

Дидактичні проблеми і перспективи використання НІТ досліджували Т. Сергєєва, В. Шолохович, М. Жалдак, Т. Тихонова, Ю. Машбиць, І. Підласий, В. Монахова та інші, систему підготовки вчителя до використання інформаційних технологій у навчальному процесі обґрунтували В. Новікова, С. Архангельський, Є. Белкіна, Б. Гершунський, Р. Гуревич та інші.

Ці та багато інших науковців у своїх дослідженнях розглядають НІТ як засіб підвищення ефективності навчальної діяльності студентів за рахунок: підвищення якості каналів прямого і зворотного зв'язків у навчальному процесі; підвищення продуктивності праці викладача, процесу засвоєння навчальної інформації, методів та організаційних форм діяльності студентів; формування доступу до нетрадиційних джерел інформації тощо. Із появою інформаційно-комунікаційних та інноваційно-педагогічних технологій навчання з'явилася можливість створення єдиного освітнього й інформаційного простору, що дає змогу готувати вчителя сучасного типу.

Виклад основного матеріалу. Впровадження комп'ютерних комунікацій, телебачення, супутникових систем зв'язку в навчальний процес зможе забезпечити розвиток пізнавальної активності студентів, сприятиме самостійності та творчості у навчанні, ефективному та якісному проведенню занять. При такій організації навчального процесу роль викладача змінюється з інформатора до координатора, помічника, консультанта, експерта. "Інформаційно-комунікаційні технології сприяють формуванню нового підходу до отримання інформації, яка за допомогою аналізу, синтезу, переосмислення обговорення, підкріплення практикою перетворюється у знання" [1, 6]. За допомогою засобів НІТН та відповідної методики їх використання, можна розв'язувати ряд дидактичних завдань:

- підвищувати ефективність процесу навчання;
- прискорювати передачу наукової інформації;
- допомагати викладачеві поліпшувати викладення матеріалу;
- знайомити студентів з широким колом питань;
- підвищувати наочність;
- розвивати пізнавальну активність студентів;
- сприяти активізації творчої діяльності студентів;

- створювати умови для самостійної навчальної діяльності;

- викликати певне емоційне ставлення до навчального матеріалу;

- враховувати індивідуальні можливості тощо [2, 52]. Нові інформаційні технології відкривають студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають цілком нові можливості для творчості, знаходження і закріплення професійних навиків, дозволяють реалізувати принципово нові форми і методи навчання [3, 171].

Проблемі впровадження сучасних педагогічних технологій у вищій школі приділяється значна увага, але, як показує аналіз, суттєві розробки з викладення іноземної мови практично відсутні. З метою поліпшення викладання та розв'язання даної проблеми на факультеті германо-романської філології Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка розробляється та впроваджується власне програмно-педагогічне забезпечення (ППЗ) для студентів. До створення ППЗ залучаються студенти, опираючись на думку про те, що використання комп'ютера на уроці не повинно вимагати від учителів поглиблених знань з програмування, а давати можливість працювати в простому, інтуїтивно зрозумілому для них середовищі.

Окремо хотілося б зупинитись на питанні використання відеозаписів у навчальному процесі як одного зі складників інформаційних навчальних технологій. Як показує наша практика, використання відео в навчанні значно інтенсифікує процес оволодіння знаннями та вміннями. З теорії навчання відомо, що якщо при навчанні з використанням текстової інформації інтенсивність навчання складає близько 20 – 25%, а при супроводі текстів звуковим рядом збільшується до 45 – 50%, то при спільному використанні текстової, звукової і відеоінформації дорівнює приблизно 70 – 75%. Поширеність технічних засобів запису, збереження та передачі відеоінформації, швидкий прогрес технологій роботи з відео на комп'ютері та передачі відеоінформації у комп'ютерну мережу дали поштовх новим можливостям використання відеотехнологій у навчанні. Завдяки появі простого у використанні відносно доступного за вартістю знімального і монтажного відеообладнання з'явилася можливість створення відеопрограм, що мають конкретну навчальну мету.

Особливо ефективним є навчання, коли студенти виступають у ролі самостійних розробників комп'ютерних проектів. Причому вони повинні самі змоделювати процес, провести

НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЗАГАЛЬНОДИДАКТИЧНІ ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

алгоритмізацію знань та при наявності навичок програмування видати у вигляді готового програмного продукту. Такий процес створення програм є довготривалий, потребує чималих зусиль як від викладача, так і від студентів, залучених до процесу, але вартий особливої уваги тому, що дає найвищі результати.

Хорошим засобом при проведенні різних типів занять може стати програма PowerPoint, яка входить до складу стандартних офісних програм та призначена для створення навчальних проєктів. Програми такого типу є загальнодоступні та прості у користуванні.

PowerPoint дозволяє студентам створювати проєкт-презентацію, яка складається із окремих слайдів. Зміст, кількість слайдів та шаблони оформлення можуть бути різноманітними, адже в самій програмі пропонується велика кількість стандартних шаблонів оформлення.

На кожному слайді можна розміщувати:

- графічну та текстову інформацію;
- відеокліпи (відеосюжети, мультімедійну анімацію тощо);
- посилання на інші програмні засоби.

Показ слайдів можна здійснювати зі звуковим супроводом та за допомогою ефектів анімації. Зміна слайдів відбувається автоматично, якщо вказаний час демонстрації слайдів, або за допомогою миші. На кожному слайді інформація може з'являтися у запрограмованій послідовності. При демонстрації слайдів можна використовувати електронний олівець, за допомогою якого можна не тільки виділяти, а й писати безпосередньо на панелі слайда. Показ відеокліпів та запуск необхідних навчальних програм здійснюється безпосередньо з панелі слайда за допомогою миші, що є дуже цінним у методичному аспекті, оскільки дозволяє сконцентрувати увагу студентів на необхідному навчальному матеріалі, в динаміці відобразити його структуру та логіку.

Використання Microsoft PowerPoint, як показує наш досвід, суттєво спрощує та інтенсифікує навчально-виховний процес з методики викладання іноземної мови. Зникає необхідність підготовки та використання плакатів, аудіо- та відеотехніки тощо. Висока кольорова якість зображення, динамічність, відеосюжети, електронна дошка дають змогу спроектувати цікаве і насичене заняття, підвищити пізнавальний інтерес студентів, активізувати їх навчально-пізнавальну діяльність. Ефективними і цікавими формами організації і проведення навчання зі студентами можна вважати різноманітні тренінги, моделюючі заняття, ділові та рольові ігри, різноманітні практичні заняття з використанням

найбільш доступних засобів сучасних інформаційних технологій (робота в мережі Internet, програми автоматизованого машинного перекладу, супутникове телебачення, тощо) [5].

Нами розроблялася та впроваджена у навчально-виховний процес система практичних занять, що дала змогу по-новому організувати навчальну діяльність майбутніх вчителів.

Зокрема, це практичні заняття таких видів:

1) вдосконалення умінь студентів за допомогою мережі Internet при проведенні порівняльного перекладу;

2) застосування супутникового телебачення для аудіювання та синхронного перекладу іноземних текстів;

3) редагування студентами текстів перекладу, виконаних програмами-перекладачами.

Метою проведення першого виду занять є здійснення і вдосконалення умінь та навичок студентів у порівняльному перекладі за допомогою використання двомовних (багатомовних) сайтів електронних засобів інформації. Студенту ставиться завдання знайти за допомогою програми Internet Explorer публікацію на іноземному сайті електронної газети та здійснити її переклад. Потім порівняти і зробити розбір власного перекладу з оригіналом, який подається на багатомовному сайті. При цьому студент повинен здійснити аналіз допущених ним помилок, пояснити, чому саме так поданий переклад тексту оригіналу на іноземному сайті. Переклад під час заняття здійснюється за обмежений проміжок часу без використання словників (метод часових обмежень).

Дослідники в галузі використання електронних засобів інформації для навчання іноземних мов відзначають ефективність таких завдань, як робота в електронній мережі власної країни і за кордоном, між студентами та викладачами, спілкування в малих групах за комп'ютером тощо [6].

Другий вид заняття спрямований на вдосконалення навичок сприйняття на слух актуальної, досі невідомої студенту інформації іноземною мовою в реальному режимі часу. Через наочне подання матеріалу, без використання допоміжної літератури або словників, майбутній перекладач здійснює послідовний або синхронний види перекладу, реферування матеріалу.

Іншим видом заняття є використання студентами автоматичних програм-перекладачів (PROMT, ПАРС тощо) у практиці перекладу інформації. Такі заняття сприяють виробленню умінь та навичок бачення і виправленню граматичних, лексико-стилістичних помилок,

НОВІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЗАГАЛЬНОДИДАКТИЧНІ ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

допущених під час машинного перекладу та подальшого редагування тексту перекладу. Під час практичних занять набір та редагування тексту здійснюється засобами текстового редактора MS Word з використанням студентом наявних у редакторі засобів перевірки орфографії та лексичних помилок. Для машинного перекладу може задаватися текст з пропущеними словами та фразами, чим створюються умови для творчого пошуку студентом правильного варіанту перекладу в процесі виправлення помилок машинного перекладу за обмежений проміжок часу (метод інформаційної недостатності).

Таке застосування засобів НІТ надає значні резерви підвищення ефективності процесу навчання. Це, зокрема:

- новизна роботи із сучасними комп'ютерними навчальними системами, інформаційними та телекомунікаційними технологіями викликає у студентів підвищений інтерес до роботи з ними і посилює мотивацію навчання;

- можливість доступу до джерел навчальної інформації (електронної бібліотеки, банку даних, бази знань тощо) для великої кількості студентів;

- розширення можливостей подання інформації за рахунок використання засобів мультимедіа;

- гнучкість стратегії навчання допускає ступінь детермінації управління навчальною діяльністю, передачу управління студентам.

Висновки. Про ефективність використання комп'ютерної техніки в професійній підготовці вчителів іноземної мови свідчать результати досліджень, які доводять позитивний вплив на процес оволодіння студентами професійних знань та прийомів фахової творчої діяльності.

Таким чином, одним із головних напрямків у професійно-педагогічній підготовці майбутніх учителів, на нашу думку, є вдосконалення їх підготовленості як до професійної діяльності в

цілому, так і до впровадження сучасних педагогічних інформаційних технологій, зокрема. Результати проведеного в декілька етапів педагогічного експерименту дають право зробити висновок, що можливе значне підвищення ефективності навчання за рахунок вдосконалення управління навчальним процесом, інтенсифікація навчального процесу та активізація пізнавальної діяльності на основі використання НІТ.

1. Гафіяк А. Відкрита освіта в освітньо-інформаційному просторі / Рідна школа, – 2003. – № 3. – С. 5 – 7.

2. Кузнецов В.М. Место аудиовизуальных средств обучения в учебном процессе /Формы и методы активизации творческой деятельности студентов в процессе обучения: Межвузовский сборник; – Петрозаводск, 1995. – 160 с.

3. Освітні технології: Навч.-метод. посіб./ О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К, 2002. – 255 с.

4. Паламар Л. На шляху до знання. Методологічні основи формування мовної особистості // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003. – №1. – С.18 – 19.

5. Шупта О.В. Інформаційні підходи до підготовки студентів-перекладачів // Сучасні інформаційні та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. пр.-Випуск 5 /Редкол.: І.А.Зязюн (голова) та ін. – Київ – Вінниця: ДОВ Вінниця, 2004. – С.104 – 107.

6. Gonzales-Edfeldt N. Oral instruction and collaboration at the computer: Learning English as a second language with the help of your peers/ / Computer in the School. – 1990. – № 7 (1 – 2). – P. 53 – 89.

В КОЖНІЙ ФРАЗІ – ДУМКА

“Освіта – це те, що більшість здобуває, багато хто передає і лише дехто має”

Карл Краус

“Освіта дає змогу нам жити, не напружуючи мозок”

Альберт Едуард Віггам